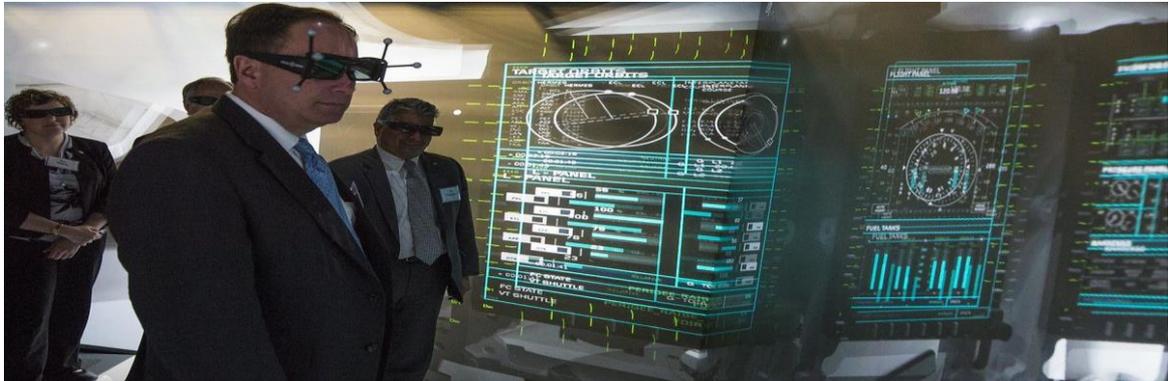

ليکونکی: ويلهيم هارتونگ «William Hartung».

منبع اودخپريدو نيټه: ريسپونسيبل ستيت گرفت «2025-07-10».

ژباړونکی: پوهندوی دوکتور سيدحسام «مل»

پنټاگون په پنځو کلونو کې ۴ تریلیون ډالر مصرف کړل. قراردادیانو ددی لگښت «۵۴٪ ترلاسه کړل»

The Pentagon spent \$4 trillion over 5 years. Contractors got 54% of it.

د لور پوځي لگښتونو مدافعین اکثره وایي چې دا د "عسکرو ملاتړ" لپاره دی په سمه توګه نه.

Advocates of higher military spending often say its to 'support the troops.' Not exactly.

عسکرو ملاتړ
او د کویښي
نوی څیرنیز

هغه مقاله چې ما د سټیفن سیملر سره په ګډه لیکلي، وموندله چې د پنټاګون د 2020 څخه تر 2024 پورې د 4.4 تریلیون ډالرو اختیاري لگښتونو 54٪ نظامي قراردادیانو ته

تللي. يوازي پنځه غوره - لاک هيد مارټين (\$313 مليار)، RTX (پخوانی ريتيون، \$145 مليار)، بوينگ (\$115 مليار)، جنرال ډينامیکس (\$116 مليار)، او نور تروپ گرومن (\$81 مليار) - د دې پنځه کلونو په موده کې د پنتاگون قراردادونو کې 771 مليار ډالر تر لاسه کړل. د وسلو جوړونکو ته د فنډونو دا لويه انفیوژن د فعالو وظيفوي پرسونل او د امریکا د 11/9 وروسته د جگړو تجربه لرونکو سرتيرو لپاره د گټو په لگښت راځي. سره له دې چې په وروستيو کلونو کې د معاشونو زیاتوالی راغلی، لاهم په سلگونو زره پوځي کورنی شتون لري چې د خوړو په تاپهونو تکيه کوي، په ټيټ کیفیت لرونکو کورونو کې ژوند کوي، يا له نورو مالي ستونزو سره مخ دي.

په عين حال کې، پلانونه شتون لري چې د وترنرانو په اداره کې لسگونه زره پرسونل کم کړي، د وترنرانو روغتيايي مرکزونه وتړي، او حتی د وترنرانو د ځان وژنې په هټ لاینونو کې کارمندان کم کړي. او پيری پروگرامونه چې وترنران او د دوی کورنی پري تکيه کوي - د خوړو تاپهونو څخه تر ميډيکاد او نورو پورې - د دې میا شتي په پيل کې د ولسمشر ترمپ لخوا لاسلیک شوي بودیجې بل کې د تيز کمښت لپاره ټاکل شوي دي.

دا به یو شی وي که چیرې د وسلو قرارداديانو باندي مصرف شوي سلگونه مليار ډالر د غوره دفاع په خدمت کې په ښه توگه مصرف شي. مگر دوی ندي. د F-35 جنګي الوتکې او سينټينيل انټرکانټينينټل بالیستیک توغندی (ICBM) په څير د وسلو ډير قيمت لرونکي او ضعيف فعاليت سيستمونه ځان د ماليه ورکونکو ډالرو مصرفولو کې خورا مؤثر ښودلي، حتی پداسې حال کې چې د چلولو لوی لگښت پيريزي، د اوږد مهالویش ځنډ سره مخ کېږي، او د F-35 په قضیه کې، د جدي ساتنې ستونزو له امله د پيری وخت لپاره د کارولو لپاره شتون نلري.

د سينټينيل او F-35 سره ستونزې احتمال لري د هغو پیسو په پرتله چې د ولسمشر ترمپ د لیک پروف "گولډن ډوم" توغندیو دفاعي سیستم وړاندیز تعقیبولو کې ضایع کیدی شي، یو گران پایپ خوب چې پيری کار پوهان یې په فزیکي توگه ناممکن او سټراتیژیک پلوه غیر عقلاني گڼي. د څلورو لسيزو څخه ډير او د سلگونو مليار ډالرو په مصرف کې چې د رونالډ ريگن لخوا د راتلونکو ICBMs په وړاندې د نه منلو وړ ډال جوړولو ژمنې راهیسي مصرف شوي، پنتاگون لاهم د حقیقي شرایطو لاندې ترسره شوي ازموینې کې بريالی شوی نه دی، او حتی په احتیاط سره لیکل شوي هڅو کې په لوی شمیر کې ناکام شوی دی. او گولډن ډوم د ستار وارز څخه ډير هوښیار دی - دا باید نه یوازي ICBMs، بلکې هایپرسونیک توغندي، ټيټ الوتونکي ډرونونه، او هر هغه څه چې ممکن په متحده ایالاتو کې توغول شي مخنیوی وکړي.

ښه خبر دا دی چې که تاسو د وسلو قرار دادي یا ست، که د لوی پنځه څخه وي یا په سیلیکون ویلی کې د راپورته کیدونکي نظامي ټیکنالوژي سکتور څخه، گولډن ډوم به د سرو زرو کان وي، پرته له دې چې دا کله هم گټور دفاعي سیستم تولیدوي.

د سیلیکون ویلی خلک په بشپړه توګه هغه ستونزې مني چې د اوسني صنعت مشران یې په ارزانه بیه د اغیزمنو وسلو په تولید کې لري، او دوی یو ځواب لري - پرځای یې دوی ته پیسې ورکړی، او دوی به چټک، ارزانه، په اسانۍ سره د بدلولو وړ، سافټویر چلونکي وسلې تولید کړي چې امریکا به د نړیوال لومړیتوب مقام ته بیرته راولي.

مګر نوی ساتونکی یوازې د نویو محصولاتو جوړولو څخه ډیر څه کې لیوالتیا لري چې دوی کولی شي پښتیاګون ته وپلوري. د دې راڅرګندیدونکي ټیک شرکتونو مشران - چې مشري یې په سپیس ایکس کې ایلون مسک، په پالانتیر کې پیټر ټیل، او په انډوریل کې پالم لکی کوي - ځانونه د "بنسټ ایښودونکو" په توګه بیانوي چې امریکا به له یې وزلۍ څخه د بې ساري نظامي تسلط مقام ته راوباسي.

او د لویو قراردادیانو د اجرا یوې ریښانو برعکس، دا د نوي دورې وسله وال په لفظي ډول غلبه کوي. ځینو، لکه پالم لکی، په عامه توګه په دې اړه خوښي څرګنده کړي چې څنګه مور کولی شو په هغه جګړه کې چین ته ماتې ورکړو چې هغه یې په راتلونکو څو کلونو کې ویني، پداسې حال کې چې نورو، لکه د پالانتیر اجرا یوې ریښ ایکس کارپ، په غزه کې د اسراییلو د ډله ایزې وژنې کمپاین ته هرکلی ویلی، حتی د یووالي د اشارې په توګه په اسراییلو کې د شرکت د بورډ غونډه جوړه کړه.

حتی د ډونالډ ټرمپ سره د ایلون مسک د ګډوډ عامه جلا کیدو وروسته، د ټیکنالوژۍ سکتور لاهم د هغه د ادارې په نفوذ کې د زاړه ساتونکي په وړاندې پښه لري. مرستیال ولسمشر جې ډي وینس د پالانتیر د پیټر ټیل لخوا ګمارل شوی، لارښوونه شوی او تمویل شوی و، او د انډوریل، پالانتیر او نورو نظامي تخنیکي شرکتونو پخواني کارمندان د ملي امنیت بیوروګراسۍ کې اغیزمنو پوستونو ته ټاکل شوي دي.

په عین حال کې، لاک هیډ مارتین او د هغې ډله په کانګرس کې د لویې کولو لپاره قوي لاس لري، چېرې چې د کمپاین مرستې، په سلګونو لایبان، او عرضه کونکي چې په ډیری ایالتونو او ولسوالیو کې موقعیت لري دوی ته خورا ځواک ورکوي ترڅو خپل پروګرامونه فعال وساتي، حتی په هغو قضیو کې چې پښتیاګون او اردو هڅه کوي چې دوی لغوه کړي یا تقاعد کړي.

حتی د کال د 1 تریلیون ډالرو وړاندیز شوي بودیجې سره، ممکن د میراثي شرکتونو او نوي ټیک شرکتونو ترمنځ ځینې سوداګرۍ ته اړتیا وي ځکه چې پښتیاګون د وسلو راتلونکي نسل غوره کوي. پدې ټولو کې ورک شوی اجزا د خلکو غږ دی، یا د کانګرس د غړو قوي نظر دی چې د اغیزمن دفاعي ستراتیژۍ جوړولو په اړه ډیر پام کوي د دوی په پرتله چې دوی خپلو سیمو ته د پښتیاګون ډالر راوړي.

کله چې د هغه نړۍ لپاره مناسب دفاعي سیستم رامینځته کولو خبره راځي چې مور پکې ژوند کوو، دا باید د لاک هیډ مارتین په مقابل کې د پالانتیر په اړه نه وي، دا باید د

عقل په مقابل کې د خا نگرې گټو غوښتنې په اړه وي . يوازي تيکنالوژي به مور ونه ژغوري، لکه څنگه چې مور د "معجزې وسلو" د تکراري ناکاميو څخه ليدلې دي لکه په ويتنام کې د بريننايي جگړې ډگر، يا د ولسمشر ريگن دستيار وار نوښت ، يا د دقيق لارښود مهماتو راتگ چې په حقيقت کې د جگړو گټلو يا د ويتنام څخه تر عراق او افغانستان پورې د منا سبو پايلو تر لاسه کولو لپاره .

د دفاعي پلان سره راتلل چې په حقيقت کې معنی لري - او د برياليتوب کوم امکان لري - به د ټولو ډلو د وسلو قرارداد يا نو د ځواک او نفوذ سره مخ شي، څوک چې اوس د امريکا او د هغې د متحدينو د خونديتوب او امنيت د ودې لپاره دلگښتونو لويه برخه مصرفوي.

څو کرښې ددی مقاله لیکونکی په اړین :

ويليم ډي هارټونگ د کوينسي انسټيټيوټ د مسؤل ستيت کرافټ لپاره يو لوړ پوړی څيرونکی ملگری دی. د هغه کار د وسلو صنعت او د متحده ايالاتو نظامي بوديجې باندې تمرکز کوي.

----- **په درناوی «16-07-2025»**

.....